

**ALEX
FERGUSON**
Η ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ

ALEX FERGUSON

Η ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ

Μετάφραση: Μιχάλης Φουντουκίδης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ALEX FERGUSON, Η ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ

Τίτλος πρωτοτύπου: *ALEX FERGUSON, MY AUTOBIOGRAPHY*

Συγγραφέας: Alex Ferguson

Μετάφραση: Μιχάλης Φουντουκίδης

Επιμέλεια-Σημειώσεις: Δημήτρης Λυμπερόπουλος

Copyright © Sir Alex Ferguson 2013

© 2014, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., για την ελληνική γλώσσα

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά το Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2014

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Καποδιστρίου 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής,

τηλ.: 210 2816134, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

www.epbooks.gr

ISBN 978-960-569-083-0

*Στην Μπρίτζετ,
αδελφή της Κάθι, ένα διαμάντι και καλύτερή μου φίλη*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Ευχαριστίες</i>	11
<i>Εισαγωγή</i>	13
<i>Πρόλογος</i>	17
11. Αναμνήσεις.....	19
12. Οι ρίζες της Γλασκόβης.....	33
13. Η αναστροφή της αποχώρησης.....	55
14. Μια καινούργια αρχή.....	75
15. Μπέκαμ.....	91
16. Ρίο.....	105
17. Δύσκολοι καιροί.....	120
18. Ρονάλντο.....	143
19. Κιν.....	159
10. Άλλα ενδιαφέροντα.....	176
11. Φαν Νίστελροϊ.....	194
12. Μουρίνιο: Ο «ξεχωριστός» αντίπαλος.....	206
13. Ανταγωνιζόμενος τον Βενγκέρ.....	224
14. Η «Τάξη του '92».....	239
15. Λίβερπουλ: Μια σπουδαία παράδοση.....	253
16. Ένας κόσμος από ταλέντα.....	273
17. Μια βραδιά στη Μόσχα.....	298
18. Ψυχολογία.....	308
19. Μπαρτσελόνα (2009-11): Το μικρό είναι όμορφο.....	318
20. Τα μίντια.....	334
21. Ο δέκατος ένατος τίτλος της Γιουνάιτεντ.....	350
22. Μάντσεστερ Σίτι: Πρωταθλήτρια.....	363
23. Οικογένεια.....	382
24. Ρούνι.....	388
25. Η τελευταία σεζόν.....	402
<i>Ρεκόρ καριέρας</i>	419

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Υπάρχει ένας αριθμός ανθρώπων τον οποίο θέλω να ευχαριστήσω για τη βοήθειά του να γίνει αυτό το βιβλίο.

Αρχικά, πρέπει να αποδώσω φόρο τιμής στον Ρόντι Μπλούμφιλντ, τον εκδότη μου, και τη βοηθό του Κέιτ Μάιλς. Η πλούσια πείρα του Ρόντι, μαζί με την υποστήριξή του, ήταν θεόσταλητ περα ως περα. Ο συνδυασμός του με το ζήλο της Κέιτ δημιουργούν μια τρομερή ομάδα.

Ο Πολ Χέιγουορντ ήταν ένας πραγματικός επαγγελματίας και ήταν αξιοσημείωτα εύκολο να εργαστώ μαζί του. Με κράτησε στον σωστό δρόμο και νιώθω ότι έχει κάνει εξαιρετική δουλειά στη συλλογή των σκέψεών μου και την παρουσίασή τους με τέτοιο τρόπο που με έκαναν περισσότερο από χαρούμενο.

Ο φωτογράφος Σον Πόλοκ τράβηξε έναν αριθμό φωτογραφιών σε μια περίοδο τεσσάρων ετών και έκανε φανταστική δουλειά. Η χαλαρή συμπεριφορά του και η διακριτικότητά του κατάφεραν να πάρει αυτό που ζητούσε χωρίς να γίνεται αδιάκριτος με οποιονδήποτε τρόπο.

Ο Λες Νταλγκάρνο, ο δικηγόρος μου, έδωσε σωστή καθοδήγηση στη διαδικασία παραγωγής του περιεχομένου. Είναι ο πιο έμπιστος και πιστός σύμβουλός μου και ένας σπουδαίος φίλος.

Συνολικά, υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων, οι οποίοι εργάστηκαν πολλές ώρες για να φτάσουμε σε αυτό το σημείο. Εκτίμησα πολύ τις προσπάθειές τους και ήταν χαρά μου να έχω μια τόσο ταλαντούχα ομάδα πίσω μου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αρκετά χρόνια πριν, άρχισα να καταγράφω τις σκέψεις μου για αυτό το βιβλίο, κρατώντας σημειώσεις στον ελεύθερο χρόνο που μου άφηνε η δουλειά μου. Ήταν ανέκαθεν πρόθεσή μου να φτιάξω μια ιστορία που ο κόσμος εντός και εκτός ποδοσφαίρου θα έβρισκε ενδιαφέροντα.

Έτσι, παρότι η αποχώρησή μου αιφνιδίασε τον κόσμο του ποδοσφαίρου, αυτή η αυτοβιογραφία ήταν στο μυαλό μου εδώ και πολλά χρόνια. Συμπληρώνει το *Managing My Life*, μια προηγούμενη έκδοση. Και για αυτό, ενώ ανακαλεί τα νιάτα μου στη Γλασκόβη και τους φίλους μιας ζωής που έκανα στο Αμπερντίν, επικεντρώνεται στα μαγικά μου χρόνια στο Μάντσεστερ. Φανατικός αναγνώστης ο ίδιος, ένιωθα τον ενθουσιασμό να γράψω ένα βιβλίο που θα εξηγούσε κάποια από τα μυστήρια στο χώρο της δουλειάς μου.

Σε ένα ταξίδι στο ποδόσφαιρο, που διαρκεί όλη σου τη ζωή, θα έχεις πτώσεις, θα βρεθείς χαμηλά, θα έχεις ήττες και απογοητεύσεις. Στα πρώτα μου χρόνια στην Αμπερντίν και τη Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, αποφάσισα αμέσως ότι, προκειμένου να δημιουργήσω κλίμα εμπιστοσύνης και πίστης με τους ποδοσφαιριστές, πρέπει να τους τις προσφέρω πρώτος εγώ.

Αυτό είναι το σημείο εκκίνησης για το δεσμό πάνω στον οποίο οι σπουδαίοι θεσμοί ακμάζουν. Βοηθήθηκα από την ικανότητά μου να παρατηρώ. Μερικοί άνθρωποι μπαίνουν σε ένα δωμάτιο και δεν προσέχουν τίποτα. Χρησιμοποιήστε τα μάτια σας. Όλα είναι εκεί έξω. Χρησιμοποίησα αυτή τη δεξιότητα για την εκτίμηση των συνηθειών των ποδοσφαιριστών στις προπονήσεις, των χαρακτήρων και των προτύπων της συμπεριφοράς τους.

Βέβαια, θα μου λείψουν τα αστεία των αποδυτηρίων και όλοι οι αντίπαλοι μάνατζερ: όλοι αυτοί οι υπέροχοι χαρακτήρες της παλιάς σχολής, που ήταν οι σπουδαίοι του ποδοσφαίρου, όταν κατηφόρισα για τη Γιουνάιτεντ το 1986. Ο Ρον Άτκινσον δεν έβγαλε καθόλου πικρία, όταν έφυγε από το σύλλογο, και δεν έκανε τίποτε άλλο παρά να μας εγκωμιάζει. Ο Τζιμ Σμιθ ήταν καταπληκτικός χαρακτήρας και καλός φίλος. Ήταν τόσο φιλόξενος, που μπορούσε να σε κρατήσει σπίτι του όλη νύχτα. Όταν τελικά επέστρεφα σπίτι μου, το πουκάμισό μου ήταν λερωμένο από στάχτες πούρου.

Ο μεγάλος Τζον Σίλετ, που ήταν μάνατζερ της Κόβεντρι, ήταν άλλος ένας σπουδαίος σύντροφος και δεν μπορώ να ξεχάσω ποτέ τον συγχωρεμένο Τζον Λάιαλ, ο οποίος με καθοδήγησε τα πρώτα μου χρόνια και ήταν πολύ γενναιοδωρος με το χρόνο του. Η πρώτη μου επαφή με τον Μπόμπι Ρόμπσον ήταν το 1981, όταν η Αμπερντίν απέκλεισε την Ίψουιτς στο Κύπελλο UEFA. Ο Μπόμπι ήρθε στα αποδυτηριά μας και χαιρέτησε διά χειραψίας έναν έναν όλους τους παίκτες. Απόλυτη κλάση, και η πολύτιμη φιλία του δεν θα ξεχαστεί ποτέ. Ήταν μια μεγάλη απώλεια για τις ζωές μας.

Υπήρχαν άλλοι της παλιάς σχολής, που επιβίωσαν, επειδή είχαν ένα πολύ ισχυρό εργασιακό ήθος το οποίο όφειλες να θαυμάσεις. Αν πήγαινα σε ένα παιχνίδι αναπληρωματικών ομά-

δων, ο Τζον Ρατζ και ο Λένι Λόρενς θα ήταν εκεί, μαζί με έναν από τις μεγάλες προσωπικότητες του ποδοσφαίρου, ο οποίος διασφάλιζε στην εκάστοτε ομάδα της Όλνταμ δυσαναπλήρωτη φρεσκάδα. Ενωώ τον μεγάλο Τζο Ρόιλ. Η Όλνταμ μας είχε υποχρεώσει σε μερικές τρομακτικές στιγμές. Ναι, θα μου λείψουν όλοι αυτοί. Ο Χάρι Ρέντναπ και ο Τόνι Πιούλις είναι άλλοι σπουδαίοι χαρακτήρες της γενιάς μου και ο Σαμ Άλαρνταϊς έγινε πολύ καλός φίλος.

Ήμουν ευλογημένος που είχα υπέροχο και πιστό προσωπικό στη Γιουνάιτεντ. Μερικοί από αυτούς εργάστηκαν για μένα περισσότερα από είκοσι χρόνια: Η προσωπική μου βοηθός, Λιν Λάφιν, αποχώρησε μαζί μου και είναι ακόμα η προσωπική μου βοηθός, στο νέο μου γραφείο. Ο Λες Κέρσο, ο Ντέιβ Μπούσελ, ο Τόνι Γουίλαν και ο Πολ Μακ Γκίνες. Η Καθ Φίλιπς στην υποδοχή, η οποία επίσης διοργάνωνε τις συναντήσεις στο σαλόνι μετά τους αγώνες στο «Όλντ Τράφορντ», εργάστηκε στη Γιουνάιτεντ για περισσότερα από σαράντα χρόνια. Ο Τζιμ Ράιαν, που τώρα συνταξιοδοτήθηκε, ο αδελφός μου Μάρτιν, που επί δεκαεφτά χρόνια παρακολουθούσε παίκτες στο εξωτερικό (πολύ δύσκολη δουλειά) και ο Μπράιαν Μακ Κλερ.

Νόρμαν Ντέιβις: Τι άνθρωπος! Ένας πιστός φίλος που πέθανε πριν από μερικά χρόνια. Ο αντικαταστάτης του ως φροντιστής, ο Άλμπερτ Μόργκαν, είναι επίσης μια μεγάλη προσωπικότητα, που ποτέ δεν αμφιταλαντεύτηκε όσον αφορά την αφοσίωσή του. Ο γιατρός μας, Στιβ Μακ Νάλι, ο επικεφαλής των φυσικοθεραπευτών Ρομπ Σουάιρ και όλο το προσωπικό του, ο Τόνι Στράντγουικ και η γεμάτη ενέργεια ομάδα του από αθλητικούς επιστήμονες, τα κορίτσια στα πλυντήρια, το προσωπικό της κουζίνας, το γραφείο γενικών καθηκόντων του Τζον Αλεξάντερ, της Αν Γουάιλι και όλων των κοριτσιών. Ο Τζιμ Λόουλορ και όλοι οι κυνηγοί ταλέντων. Ο Έρικ Στιλ, ο

προπονητής των τερματοφυλάκων. Ο Σάιμον Γουέλς και ο Στιβ Μπράουν, της ομάδας αναλύσεων στο βίντεο. Το προσωπικό του γηπέδου, με επικεφαλής τον Τζο Πέμπερτον και τον Τόνι Σίνκλερ. Η ομάδα συντήρησης με τον Στούαρτ, τον Γκρέαμ και τον Τόνι: Όλοι τους πολύ εργατικοί. Υπάρχουν ίσως ένας ή δύο που ξέχασα, αλλά είμαι βέβαιος ότι γνωρίζουν πόσο τους σέβομαι όλους.

Οι βοηθοί και οι γυμναστές με βοήθησαν στον μέγιστο βαθμό στο πέρασμα των ετών. Ο Άρτσι Νοξ, ένας πραγματικός σύμμαχός μου τα πρώτα χρόνια. Ο Μπράιαν Κιντ, ο Νόμπι Στάιλς, ο Έρικ Χάρισον, ένας ειλικρινά υπέροχος προπονητής νέων. Ο Στιβ Μακ Λάρεν, καινοτόμος και γεμάτος ενέργεια προπονητής. Ο Κάρλος Κεϊρός και ο Ρενέ Μόιλενστιν –δυο έξοχοι προπονητές– και ο βοηθός μάνατζερ Μικ Φίλαν, ένας έξυπνος, παρατηρητικός, πραγματικός άνθρωπος του ποδοσφαίρου.

Τα θεμέλια της μακροβιότητάς μου τα έβαλαν ο Μπόμπι Τσάρλτον και ο Μάρτιν Έντουαρντς. Το μεγαλύτερο δώρο τους προς εμένα ήταν η άνεση χρόνου να δημιουργήσω έναν ποδοσφαιρικό σύλλογο περισσότερο παρά μια ποδοσφαιρική ομάδα. Η υποστήριξή τους ακολουθήθηκε από τον σπουδαίο δεσμό που είχα με τον Ντέιβιντ Τζιλ την τελευταία δεκαετία.

Υπάρχουν πολλά πράγματα να καλύψω σε αυτό το βιβλίο. Ελπίζω να απολαύσετε την αναδρομή αυτής της πορείας μαζί μου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Περίπου τρεις δεκαετίες πριν από αυτή τη στιγμή, έβγαινα από την καταπακτή και διέσχιζα τον αγωνιστικό χώρο για το πρώτο μου εντός έδρας παιχνίδι, νιώθοντας νευρικός και εκτεθειμένος. Χαιρέτησα προς το Στρέτφορντ Εντ και παρουσιάστηκα από το κέντρο του γηπέδου ως ο νέος μάνατζερ της Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ. Τώρα διάβηκα τον ίδιο αγωνιστικό χώρο, γεμάτος αυτοπεποίθηση, για να πω το «αντίο».

Η εξουσία που είχα τη δυνατότητα να ασκώ στη Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ ήταν ένα προνόμιο που ελάχιστοι μάνατζερ θα έχουν την τύχη να γνωρίσουν. Όσο βέβαιος κι αν ένιωθα για τις ικανότητές μου, μετακινούμενος νότια από το Αμπερντίν το φθινόπωρο του 1986, δεν θα μπορούσα να γνωρίζω με κανέναν τρόπο ότι θα εξελισσόταν τόσο καλά.

Αμέσως μετά το αποχαιρετιστήριο παιχνίδι μου τον Μάιο του 2013, οι πρώτες σπουδαίες στιγμές γέμισαν το μυαλό μου: Η νίκη επί της Νότιγχαμ Φόρεστ τον Ιανουάριο του 1990 στον τρίτο γύρο του Κυπέλλου Αγγλίας, με το γκολ του Μαρκ Ρόμπινς, το οποίο άνοιξε το δρόμο για τον τελικό, την ώρα που η δουλειά μου κρεμόταν από μια κλωστή. Είχε περάσει ένας ολόκληρος μήνας χωρίς νίκη, γεγονός που ροκάνιζε την αυτοπεποίθησή μου.

Χωρίς τη νίκη επί της Κρίσταλ Πάλας και την κατάκτηση του Κυπέλλου Αγγλίας, σχεδόν τέσσερα χρόνια μετά την άφιξή μου στο σύλλογο, τεράστιες αμφιβολίες θα είχαν εκφραστεί αναφορικά με την επάρκειά μου για τη δουλειά. Ποτέ δεν θα μάθουμε πόσο κοντά βρέθηκα στην απόλυση, γιατί αυτή η απόφαση δεν λήφθηκε ποτέ από το Διοικητικό Συμβούλιο της Γιουνάιτεντ. Σίγουρα όμως, χωρίς το θρίαμβο του «Γουέμπλεϊ», ο κόσμος θα απογοητευόταν. Η δυσαρέσκεια θα κυριεύε το σύλλογο.

Ο Μπόμπι Τσάρλτον είχε εναντιωθεί σε οποιανδήποτε κίνηση εκδίωξής μου. Γνώριζε τη δουλειά που έκανα, την πρόοδο που είχαμε πετύχει στην ομάδα των νέων, το μπόλιασμα που είχα επιχειρήσει, τις ώρες που ξόδεψα για την αναμόρφωση του ποδοσφαιρικού τμήματος. Ο πρόεδρος Μάρτιν Έντουαρντς το γνώριζε επίσης και είναι αντανάκλαση της πεποίθησης αυτών των δύο ανδρών το κουράγιο να επιμείνουν σε εμένα εκείνη τη σκοτεινή περίοδο. Ο Μάρτιν θα είχε δεχτεί πλήθος γραμμμάτων διαμαρτυρίας που απαιτούσαν την απομάκρυνσή μου.

Η κατάκτηση του Κυπέλλου Αγγλίας το 1990 μας έδωσε παράταση ζωής και ισχυροποίησε την πεποίθησή μου ότι βρίσκομαι σε έναν εκπληκτικό σύλλογο, με τον οποίο μπορώ να κερδίσω τρόπαια. Η νίκη στο «Γουέμπλεϊ» έδωσε το έναυσμα για να έρθουν καλύτερες μέρες. Κι όμως, την επομένη της επιτυχίας του Κυπέλλου, μια εφημερίδα έγραφε απευθυνόμενη σε εμένα:

«Ωραία, απέδειξες ότι μπορείς να κερδίσεις το Κύπελλο Αγγλίας. Τώρα, μπορείς να επιστρέψεις στη Σκοτία».

Ποτέ δεν το ξέχασα αυτό.

ένα

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Αν χρειάζομαι ένα αποτέλεσμα για να συνοψίσω τι σημαίνει Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, αυτό ήρθε στο παιχνίδι υπ' αριθμόν 1.500, το τελευταίο μου: Γουέστ Μπρόμιτς Άλμπιον – Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ 5-5. Τρελό. Υπέροχο. Διασκεδαστικό. Εκπληκτικό.

Αν ξεκινούσες για να παρακολουθήσεις τη Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, ήσουν προετοιμασμένος για γκολ και δραματικές εντάσεις. Η καρδιά σου ήταν έτοιμη να υποβληθεί σε δοκιμασία. Θα μπορούσα να μην έχω παράπονα, επειδή πετάξαμε το προβάδισμα του 5-2 επί της Γουέστ Μπρομ μέσα σε εννιά λεπτά. Κι όμως, μπήκα στη διαδικασία να εκφράσω την ενόχλησή μου στους παίκτες, που βέβαια το είχαν καταλάβει:

«Ευχαριστώ, παιδιά. Πολύ ωραίο τρόπο βρήκατε για να με ξεπροβοδίσετε».

Ο Ντέιβιντ Μόις είχε ήδη ανακοινωθεί ως ο διάδοχός μου. Όπως καθόμασταν στα αποδυτήρια μετά το παιχνίδι, ο Ράιαν Γκιγκς είπε:

«Ο Ντέιβιντ Μόις μόλις παραιτήθηκε».

Παρά τα αμυντικά λάθη εκείνης της μέρας, ήμουν περήφανος

και ανακουφισμένος που παρέδίδα αυτή την εξαιρετική φουρνιά ποδοσφαιριστών και του υπόλοιπου προσωπικού στη φροντίδα του Ντέιβιντ. Η αποστολή μου είχε ολοκληρωθεί. Η οικογένειά μου ήταν εκεί, στη σουίτα «Ρίτζις» του γηπέδου της Γουέστ Μπρομ, και μια νέα ζωή ξεκινούσε πλέον για μένα.

Ήταν μια από αυτές τις μέρες που ξεδιπλώνονται σαν παραμύθι. Η Γουέστ Μπρόμιτς το χειρίστηκε με μεγάλη κλάση και με φρόντισε στον υπέρτατο βαθμό. Αργότερα, μου έστειλαν το φύλλο αγώνα, υπογεγραμμένο από τους ποδοσφαιριστές και των δύο ομάδων. Τα περισσότερα μέλη της οικογένειάς μου ήταν μαζί μου: τρεις γιοι, οχτώ εγγόνια και δυο στενοί φίλοι. Ένωσα μεγάλη χαρά που τους είχα όλους εκεί μαζί μου, για να βιώσουμε την τελευταία πράξη. Η οικογένειά μου βγήκε από το γήπεδο όντας μια αγκαλιά.

Την ώρα που κατέβαινα τα σκαλάκια του πούλμαν της ομάδας έξω από το γήπεδο της Γουέστ Μπρομ, πρόθεσή μου ήταν να απολαύσω κάθε στιγμή. Δεν ήταν δύσκολο για μένα, γιατί ήξερα ότι είχε έρθει το πλήρωμα του χρόνου. Τη βραδιά πριν από το παιχνίδι, οι ποδοσφαιριστές μου ανακοίνωσαν ότι ήθελαν να μου κάνουν δώρα για την αποχώρησή μου. Το πιο ιδιαίτερο ήταν ένα ρολόι Ρόλεξ του 1941, της χρονιάς που γεννήθηκα, με τους δείκτες να δείχνουν 15:03, την ώρα που έβγαινα στον κόσμο στη Γλασκόβη, στις 31 Δεκεμβρίου 1941. Μου δώρισαν επίσης ένα άλμπουμ με φωτογραφίες, στο οποίο περικλειόταν η θητεία μου στη Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, ενώ στο κέντρο του υπήρχαν φωτογραφίες με τα εγγόνια και την οικογένειά μου. Εμπνευστής της βασικής ιδέας ήταν ο Ρίο Φέρντιναντ, γνωστός για την αγάπη του στα ρολόγια.

Αφότου μου έδωσαν το ρολόι και το βιβλίο, και το θερμό χειροκρότημα όλων γέμισε την αίθουσα, παρατήρησα μια συγκεκριμένη έκφραση σε μερικά από τα πρόσωπα των ποδοσφαι-

ριστών. Ήταν μια αμήχανη στιγμή, που κάποιιοι από αυτούς δεν ήξεραν πώς να την χειριστούν, επειδή πάντα με είχαν μαζί τους – ορισμένοι για είκοσι χρόνια. Μπορούσα να διακρίνω μια έκφραση κενού, που θα μπορούσε να ερμηνευτεί: *Πώς θα είναι τώρα;* Κάποιοι παίκτες δεν είχαν γνωρίσει άλλο μάνατζερ εκτός από εμένα.

Είχαμε όμως ακόμα ένα παιχνίδι μπροστά μας και ήθελα να το φέρω εις πέρας όπως άρμοζε. Προηγήθηκαμε 3-0 στο πρώτο ημίωρο, αλλά η Γουέστ Μπρομ δεν είχε καμία διάθεση να κάνει εύκολο το αποχαιρετιστήριο παιχνίδι μου. Ο Τζον Σίβερμακ πέτυχε το πρώτο γκολ της θητείας μου στη Γιουνάιτεντ στις 22 Νοεμβρίου 1986. Το τελευταίο ανήκε στον Χαβιέρ Ερνάντες στις 19 Μαΐου 2013. Όταν βρεθήκαμε προηγούμενοι με 5-2, θα μπορούσαμε να το έχουμε κάνει 20-2. Όταν ισοφαριστήκαμε σε 5-5, θα μπορούσαμε να είχαμε χάσει 20-5. Αμυντικά βρισκόμασταν υπό κατάρρευση. Η Γουέστ Μπρόμιτς πέτυχε τρία γκολ μέσα σε πέντε λεπτά, με τον Ρομέλου Λουκάκου να σημειώνει χατ τρικ.

Παρά τον καταγισμό των τελευταίων λεπτών προς την εστία μας, η ατμόσφαιρα ήταν ανάλαφρη στα αποδυτήρια. Όταν έληξε το παιχνίδι, παραμείναμε στον αγωνιστικό χώρο και χαιρετήσαμε τους φιλάθλους μας. Ο Γκίγκσι με έσπρωξε μπροστά και τράβηξε όλους τους παίκτες πίσω. Ήμουν μόνος μου, μπροστά σε ένα μωσαϊκό από χαρούμενα πρόσωπα. Οι οπαδοί μας πέρασαν ολόκληρη τη μέρα τραγουδώντας, φωνάζοντας συνθήματα και χοροπηδώντας. Θα ήθελα να έχουμε νικήσει με 5-2, αλλά και το 5-5 μου έκανε κατά κάποιον τρόπο για φινάλε. Ήταν η πρώτη ισοπαλία 5-5 στην ιστορία της Πρέμιερ Λιγκ και η πρώτη με τέτοιο σκορ στην καριέρα μου: η έσχατη σελίδα ιστορίας στα τελευταία ενενήντα λεπτά μου.

Πίσω στο Μάντσεστερ είχε γίνει κατακλυσμός από την αλ-

ληλογραφία στο γραφείο μου. Η Ρεάλ Μαδρίτης έστειλε ένα πανέμορφο δώρο: μια μασίφ ρέπλικα του σιντριβανιού της πλατείας Θιμπέλες της Μαδρίτης, εκεί όπου οι φίλοι της ομάδας πανηγυρίζουν τους τίτλους της. Μαζί και το υπέροχο συνοδευτικό γράμμα του προέδρου της Ρεάλ, Φλορεντίνο Πέρεθ. Ένα άλλο δώρο είχε έρθει από τον Άγιαξ και ένα προσωπικά από τον Έντβιν Φαν ντερ Σαρ. Η Λιν, η προσωπική μου βοηθός, υποχρεώθηκε να κάνει προσπάθεια για να περάσει ανάμεσα από στοίβες αλληλογραφίας.

Για το παιχνίδι με τη Σουόνσι, την προηγούμενη βδομάδα, που ήταν και το τελευταίο μου στο «Ολντ Τράφορντ», δεν είχα ιδέα τι να περιμένω, πέρα από μια τιμητική τελετή. Μέχρι εκείνη τη στιγμή είχαμε βιώσει μια έντονη βδομάδα, λέγοντας σε οικογένεια, φίλους, ποδοσφαιριστές και προσωπικό ότι είχα επιλέξει να προχωρήσω σε μια νέα φάση στη ζωή μου.

Οι σπόροι της απόφασης για την αποχώρησή μου φυτεύτηκαν το χειμώνα του 2012. Ήταν όμως γύρω στα Χριστούγεννα που οι σκέψεις άρχισαν να γίνονται έντονες και καθαρές μέσα στο μυαλό μου: *Θα σταματήσω.*

«Γιατί θα το κάνεις αυτό;» με ρώτησε η Κάθι.

«Πέρσι χάσαμε τον τίτλο στο τελευταίο παιχνίδι, δεν μπορώ να αντέξω κάτι παρόμοιο», της απάντησα και πρόσθεσα: «Απλώς, ελπίζω να κατακτήσουμε το Πρωτάθλημα αυτή τη φορά και να φτάσουμε στον τελικό του Τσάμπιονς Λιγκ ή του Κυπέλλου Αγγλίας. Θα ήταν ένα σπουδαίο φινάλε».

Η Κάθι, η οποία είχε χάσει την αδελφή της, Μπρίτζετ, τον Οκτώβριο και έκτοτε έδινε αγώνα να αποδεχτεί την απώλεια, σύντομα συμφώνησε ότι ήταν η σωστή απόφαση. Η άποψή της ήταν πως, αν ήθελα να κάνω άλλα πράγματα στη ζωή μου, ήμουν ακόμα νέος για αυτό. Συμβατικά, ήμουν υποχρεωμένος να ενημερώσω το σύλλογο μέχρι τις 31 Μαρτίου, στην περίπτωση που

επιθυμούσα να αποχωρήσω το καλοκαίρι αυτής της χρονιάς.

Εντελώς συμπτωματικά, ο Ντέιβιντ Τζιλ με πήρε τηλέφωνο μια Κυριακή του Φεβρουαρίου και με ρώτησε αν θα μπορούσε να με επισκεφτεί στο σπίτι. *Κυριακή απόγευμα*;

«Στοιχηματίζω ότι θα μου πει πως παραιτείται από εκτελεστικός διευθυντής», είπα.

«Η αυτό ή ότι απολύεσαι», αποκρίθηκε η Κάθι.

Τα νέα του Ντέιβιντ ήταν ότι θα υπέβαλλε παραίτηση από εκτελεστικός διευθυντής στο τέλος της αγωνιστικής περιόδου.

«Αν είναι δυνατόν, Ντέιβιντ!» του είπα και του ανακοίνωσα ότι είχα λάβει την ίδια απόφαση.

Τις επόμενες μέρες ο Ντέιβιντ με ειδοποίησε να περιμένω τηλεφώνημα από τους Γκλέιζερ. Όταν αυτό συνέβη, διαβεβαίωσα τον Τζόελ Γκλέιζερ ότι η απόφασή μου δεν είχε να κάνει με την παραίτηση του Ντέιβιντ. Του είπα ότι είχα αποφασίσει από τα Χριστούγεννα. Του εξήγησα τους λόγους. Ο θάνατος της αδελφής της Κάθι τον Οκτώβριο είχε αλλάξει τη ζωή μας. Η Κάθι ένιωθε απομονωμένη.

Ο Τζόελ έδειξε κατανόηση. Συμφωνήσαμε να συναντηθούμε στη Νέα Υόρκη, όπου και επιχείρησε να με κάνει να αναθεωρήσω. Του είπα ότι εκτιμούσα την προσπάθεια που έκανε, και τον ευχαρίστησα για την υποστήριξη. Εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του για όλη μου τη δουλειά.

Δεδομένου όμως ότι δεν υπήρχε καμία προοπτική να αλλάξω γνώμη, η συζήτηση μετατέθηκε στο διάδοχό μου. Συμφωνήσαμε ομόθυμα ότι ο Ντέιβιντ Μόις ήταν ο εκλεκτός.

Ο Ντέιβιντ ήρθε από το σπίτι μου για να συζητήσουμε την πιθανή διαθεσιμότητά του. Ήταν πολύ σημαντικό για τους Γκλέιζερ να μην υπάρξει μεγάλη περίοδος εικασιών από τη στιγμή που θα επισημοποιούσα την αποχώρησή μου. Ήθελαν ο νέος τεχνικός να αναλάβει άμεσα.

Πολλοί Σκοτσέζοι είναι αυστηροί με τον εαυτό τους και έχουν ισχυρή θέληση. Όταν φεύγουν από τη Σκοτία, είναι για έναν και μοναδικό λόγο: για να γίνουν επιτυχημένοι. Οι Σκοτσέζοι δεν φεύγουν για να εγκαταλείψουν το παρελθόν. Μεταναστεύουν για να προοδεύσουν. Το βλέπεις σε όλο τον κόσμο και ειδικά στην Αμερική και στον Καναδά. Όταν αφήνεις την πατρίδα, το κάνεις αποφασισμένος να πετύχεις. Δεν είναι μάσκα. Αυτό το πείσμα, η αποφασιστικότητα των Σκοτσέζων για την οποία όλοι μιλούν, υπήρχε και σε εμένα.

Μακριά από τη χώρα του ο Σκοτσέζος δεν χάνει την αίσθηση του χιούμορ και ο Ντέιβιντ Μόις σίγουρα δεν έχει έλλειψη από αυτό. Όταν εργάζονται, όμως, οι Σκοτσέζοι είναι πολύ σοβαροί και αυτό είναι ανεκτίμητο προσόν. Πολλές φορές ο κόσμος μού έλεγε:

«Δεν χαμογελάς ποτέ κατά τη διάρκεια ενός αγώνα».

Απαντούσα:

«Δεν είμαι εκεί για να χαμογελάω. Είμαι εκεί για να κερδίσω τον αγώνα».

Ο Ντέιβιντ διαθέτει μερικές από αυτές τις ιδιαιτερότητες. Γνώριζα την ιστορία της οικογένειάς του. Ο πατέρας του ήταν προπονητής στο Ντραμτσάπελ, όπου έπαιζα πιτσειρικός. Ήταν ο Ντέιβιντ Μόις ο πρεσβύτερος. Πρόκειται για μια οικογένεια αγαπητή. Δεν ισχυρίζομαι ότι αυτός είναι λόγος για να προσλάβεις κάποιον, αλλά σίγουρα θέλεις να βλέπεις γερές βάσεις σε κάποιον που θα αναλάβει μια τόσο υψηλή θέση. Άφησα το Ντραμτσάπελ το 1957, όταν ο πατέρας του Ντέιβιντ ήταν ακόμα μικρό παιδί, οπότε δεν είχαμε συναντηθεί, αλλά γνωρίζω καλά την ιστορία τους.

Οι Γκλέιζερ συμπάθησαν τον Ντέιβιντ. Εντυπωσιάστηκαν άμεσα. Το πρώτο πράγμα που παρατήρησαν ήταν ότι μιλούσε ευθέως. Είναι αρετή να είσαι ειλικρινής στον άλλο για τον εαυ-

τό σου. Και για να διώξω τις όποιες αμφιβολίες, δεν υπάρχει καμία περίπτωση να μπλεχτώ στα πόδια του Ντέιβιντ. Έπειτα από είκοσι επτά χρόνια στη θέση του μάνατζερ, γιατί να θέλω να εμπλακώ σε ποδοσφαιρικά θέματα; Είχε έρθει η ώρα να αφήσω πίσω αυτό το κομμάτι της ζωής μου. Ο Ντέιβιντ δεν είχε κανένα πρόβλημα να αγκαλιάσει τις παραδόσεις του συλλόγου. Ήταν εξαιρετικός κριτής του ταλέντου και είχε επιδείξει όμορφο ποδοσφαιρικό έργο με την Έβερτον, όταν είχε τη δυνατότητα να αγοράσει παίκτες υψηλότερης κλάσης.

Είπα στον εαυτό μου ότι δεν πρόκειται να μετανιώσω για την αποχώρησή μου. Αυτό δεν θα αλλάξει. Στα εβδομήντα και πλέον χρόνια της ζωής σου, είναι εύκολο να πάρεις γρήγορα την κατηφόρα, σωματικά και πνευματικά. Παρέμεινα όμως δραστήριος από τη στιγμή που σταμάτησα, αναλαμβάνοντας πρότζεκτ στην Αμερική και πέρα από αυτήν. Δεν υπήρξε κίνδυνος να περριπέσω σε αδράνεια. Αναζητούσα νέες προκλήσεις.

Μια μεγάλη δυσκολία, τις μέρες γύρω από την ανακοίνωσή μου, ήταν όταν το είπα στο προσωπικό του «Κάρινγκτον», του προπονητικού μας κέντρου. Θυμάμαι ιδιαίτερα που ανέφερα τις αλλαγές στη ζωή μου, το θάνατο της αδελφής της Κάθι και το άκουσμα του παρηγορητικού «Ααα!». Αυτό πραγματικά ξεπέρασε την άμυνά μου. Ένιωσα να μου τρυπούν την καρδιά μου.

Οι φήμες είχαν αρχίσει να κυκλοφορούν την παραμονή της επίσημης ανακοίνωσης. Σε αυτό το χρονικό σημείο, είχα ακόμα να ενημερώσω τον αδελφό μου, Μάρτιν. Ήταν δύσκολος ο χειρισμός της όλης διαδικασίας, ειδικά από τη σκοπιά του χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης. Έτσι, η τμηματική αποκάλυψη της είδησης με συμβίβασε με την ιδέα ότι δεν την εκμυστηρεύτηκα σε ανθρώπους που ήθελα να την εμπιστευτώ.

Το πρωινό της Τετάρτης 8 Μαΐου, είχα συγκεντρώσει όλο το ποδοσφαιρικό προσωπικό στο δωμάτιο, όπου κάναμε ανάλυση

των βίντεο, το διοικητικό προσωπικό στο κυλικείο και τους παίκτες στα αποδυτήρια. Τη στιγμή που μπήκα στα αποδυτήρια για να μιλήσω στους παίκτες, γινόταν η επίσημη ανακοίνωση από την ιστοσελίδα του συλλόγου. Είχαν απαγορευτεί τα κινητά. Δεν ήθελα να μπορέσει κανένας να διαδώσει την είδηση, πριν έχω την ευκαιρία να μιλήσω εγώ σε όλο τον κόσμο στο προπονητικό κέντρο. Με τις φήμες που κυκλοφορούσαν, ωστόσο, όλοι ήξεραν ότι κάτι σπουδαίο επρόκειτο να συμβεί.

Μίλησα στους παίκτες:

«Ελπίζω να μην απογοήτευσα κάποιους από εσάς, επειδή ήρθατε στην ομάδα, θεωρώντας ότι θα είμαι εδώ για καιρό».

Είχαμε πει στον Ρόμπιν φαν Πέρσι και τον Σίντζι Καγκάουα, για παράδειγμα, ότι δεν σκόπευα να αποσυρθώ στο άμεσο μέλλον. Όμως, αυτό πράγματι ίσχυε τη χρονική στιγμή που το είπα.

«Τα πράγματα αλλάζουν», συνέχισα. «Ο θάνατος της αδελφής της συζύγου μου ήταν μια δραματική αλλαγή. Επίσης, θέλω να αποχωρήσω νικητής. Και έτσι θα κάνω».

Το σοκ ήταν ευδιάκριτο σε κάποια πρόσωπα.

«Πηγαίνετε στις ιπποδρομίες σήμερα και διασκεδάστε», τους παρότρυνα. «Θα τα πούμε την Πέμπτη».

Είχα ήδη δώσει ρεπό στους παίκτες για το απόγευμα της Τετάρτης, για να πάνε στο Τσέστερ. Όλοι το γνώριζαν. Ήταν μέρος του σχεδίου. Δεν ήθελα να πιστέψει ο κόσμος ότι οι παίκτες ήταν τόσο άκαρδοι, ώστε να παρακολουθούν ιπποδρομίες τη μέρα που κατέβασα την προσωπική μου αυλαία στο σύλλογο. Για αυτό είχα φροντίσει μια βδομάδα νωρίτερα να δημοσιοποιήσω ότι εκείνη τη μέρα θα πήγαιναν στο Τσέστερ για τις ιπποδρομίες.

Κατόπιν πήγα πάνω στους συνεργάτες μου στο ποδοσφαιρικό τμήμα και τους το ανακοίνωσα. Όλοι χειροκρότησαν και ένας δυο μού είπαν:

«Χαιρόμαστε που σε ξεφορτωνόμαστε».